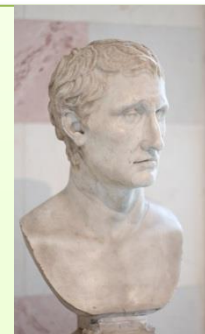

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

- **Λάτιο** (όπου και η Ρώμη): «**Λατινική**» γλώσσα της Ινδοευρωπαϊκής οικογένειας, κατακτήσεις Ρωμαίων → Ιταλική χερσόνησο αλλά διατηρεί τον **χαρακτηρισμό της...**
 - Ομοιότητες ελληνικής – λατινικής λόγου:
 1. Ινδοευρωπαϊκής καταγωγής
 2. παρουσίας Ελλήνων στην Κάτω Ιταλία (δάνεια γλωσσικά)
 3. κατάκτηση ελληνικών περιοχών από Ρωμαίους // μεταφορά αλφαβήτου
- < ... αρχικά λιτή-αγροτική γλώσσα/ μέχρι 3^ο αι. ελάχιστα γραπτά μνημεία – καλλιεργείται μετά το 240 π.Χ. λόγω επαφής με έλληνες

Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Όχι αυτοφυής – παράγωγη της Ελληνικής: 240 π.Χ. έλληνας αιχμάλωτος Λίβιος Ανδρόνικος δίνει παραστάσεις ελληνικών έργων/ μεταφράζει Όμηρο σε τοπικό μέτρο → άρρηκτη σύνδεση με ελληνικές πηγές

ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

- παλιότερα διάκριση σε «χρυσό», «αργυρό» αι.
- αργότερα ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ: προκλασική/ αρχαϊκή (ως 100 π.Χ.) – κλασική (ως το 14 μ.Χ.) – μετακλασική (ως μέσα 3^{ου} αι. μ. Χ. και ύστερη αρχαιότητα
- ή ΙΣΤΟΡΙΚΑ: δημοκρατική (ως 31 μ. Χ.) και αυτοκρατορική.

ΤΕΛΟΣ: 6^{ος} μ Χ. αι. (μεσαίωνας)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

- στενή συνάφεια με την αντίστοιχη ελληνική: ελληνικές λέξεις και ελληνικά «φορτία» γονιμοποιούνται από τα ρωμαϊκά ταλέντα
- δημιουργική πρόσληψη και ανταγωνισμός → υψηλή τέχνη, π.χ. Κικέρων, Βεργίλιος
- ανάμειξη χρονικά διαφορετικών προτύπων: αρχαίων αλλά και ελληνιστικών
- ιδιόρρυθμη εξέλιξη των λογοτεχνικών ειδών: πρώτα κωμωδία και τέλος το έπος
- αλλοίωση/ μεταμόρφωση των ελληνικών ειδών, π.χ. άλλη απόδοση της ελεγείας// νέο είδος η ΣΑΤΙΡΑ
- προοδευτική εξειδίκευση των λογοτεχνικών ειδών με αξιώσεις βάθους και ποιότητας → αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας:
Αισθητική αρτιότητα + προβολή ιδεολογικού πλούτου της ρωμαϊκής κοινωνίας π.χ. πατροπαράδοτα ήθη/ αξία της *res publica*/ προτύπων/ θρησκείας/ οικογένειας/ αρετής – ανδρείας/ επιείκειας/ σοφίας/ σοβαρότητας/ κύρους κλπ αποτυπώσεις αξιών
- η λατινική γλώσσα από λιτή- στιβαρή- αυστηρά οργανωμένη ως δομή → εμπλουτίζεται και ωριμάζει

B. ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

- Η λατινική γλώσσα διαμορφώνεται, τελειοποιείται και εκλεπτύνεται ως εργαλείο έντεχνου λόγου και ανταγωνίζεται αποτελεσματικά τα ελληνικά και ελληνιστικά πρότυπα ανά είδος (Κάτουλλος τον Καλλίμαχο, Λουκρήτιος τον Εμπεδοκλή, Κικέρων τους αττικούς ρήτορες κ.ο.κ)
- Μετά το 90 π.Χ. μεγάλα ταλέντα δίνουν έργα κλασικά και μακρόβια.
- α φάση: 33-31 ως 40 π. Χ. Δεσπόζει ο κικερώνειος λόγος – β φάση ως το 14 μ.Χ. (θάνατος Οκταβιανού) δεσπόζει η υψηλή ποίηση
- κίνημα των Νεωτέρων, λογοτεχνική αναγέννηση: καλοδουλεμένα ποιήματα λυρικά, ελεγειακά, επύλλια, επιγράμματα– συντομία – υπαινικτικότητα – εκλέπτυνση – λογιότητα
- με το θάνατο του Αυγούστου η πρόσληψη του ελληνισμού έχει ολοκληρωθεί, έχει δώσει κλασικά έργα, ενώ αρχίζει ο επιγονισμός αν και όχι χωρίς νέα ταλέντα.

ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ - α. Οι χρόνοι του Κικέρωνα

- δικτατορία Σύλλα (82-79 π.Χ.) και δολοφονία Καίσαρα (44 π.Χ.): περίοδος κατακτήσεων, ερίδων
→ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: από την κατακτημένη αυτοσυνειδησία στη ρωμαϊκή ιστορία – γλώσσα – πολιτισμό → ΡΗΤΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ – επίκεντρο η Ρώμη

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ:

- **Μάρκος Τύλλιος Κικέρων:** μέγιστος και πολυγραφότατος ρήτορας/ πραγματείες ποικίλες, οπαδός Πλάτωνος/ επιστολές// περίφημος για το καθαρό αλλά και κομψό ύφος
- **Βάρρων ο Ρεατίνος:** καλλιεργημένος και πολυδιαβασμένος/ γράφει 600 έργα για ιστορία, θρησκεία, πολιτισμό, καλές τέχνες, νόμους, παιδαγωγική, επιστήμες, γλώσσα, γεωργία...
- **Γάιος Ιούλιος Καίσαρας:** στρατιωτικά απομνημονεύματα, λιτό ύφος
- **Κορνήλιος Νέπως:** ιστορικές βιογραφίες
- **Σαλλούστιος Κρίσπος:** ιστορική μονογραφία π.χ. η Συνωμοσία του Κατιλίνα

ΠΟΙΗΣΗ:

(Καλλιμαχικός νεωτερισμός)

- **Βαλέριος Κάτουλλος** (84-54 π. Χ.): κορυφαίος της επιγραμματικής ποίησης με ηρωίδα την άγνωστη με το όνομα Λεσβία
- **Λουκρήτιος:** φιλοσοφικό έπος ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ – κοσμολογικό, κατά της μεταφυσικής αντίληψης, ύμνος του Έρωτα και της Αφροδίτης
- **Βάρρων:** ΜΕΝΙΠΠΙΕΣ ΣΑΤΙΡΕΣ, διδακτικό και σατιρικό μεγάλο έργο

β. Αυγούστειοι χρόνοι

ΠΟΙΗΣΗ

- σύνδεση ποίησης με το σύγχρονο πολιτικό γίνεσθαι – υποστήριξη λογοτεχνίας μέσω **πατρωνείας** προς ανασυγκρότηση πολιτείας μετά τους εμφυλίους – όχι ρητορεία...
- **ποίηση υψηλή**: (Βεργίλιος – έπος-ποιμενικό ειδύλλιο, Οράτιος - λυρική, Τίβουλλος/ Προπέρτιος/ Οβίδιος - ελεγεία)

πεζός λόγος (Λίβιος)

► **Πόπλιος Βεργίλιος Μάρων** (70-19 π.Χ.): εθνικό έπος Ρωμαίων ΑΙΝΕΙΑΔΑ: συνδυασμός Ιλιάδας – Οδύσσειας, περιπλάνηση Αινεία από Τροία στο Λάτιο= γενάρχη // άλλα έργα: ΕΚΛΟΓΕΣ/ ΓΕΩΡΓΙΚΑ/ Πρότυπο για τις μετέπειτα εποχές ο Βεργίλιος.

► **Κόιντος Οράτιος Φλάκκος** (65 π.Χ.-8 μ.Χ.): σπουδάζει στην Αθήνα, μεταφέρει το αιολικό πνεύμα (Αρχίλοχος κλπ) με τις ΕΠΩΔΟΥΣ, ΩΔΕΣ// σάτιρες// ποιητικές επιστολές// ΥΜΝΟΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΙΑΣ – του ανετέθη από τον Αύγουστο (pax Augusta)

► **Τίβουλλος/ Προπέρτιος/ Οβίδιος**: μεταμόρφωση ελεγείας – ερωτική έμπνευση από αντίστοιχες «μούσες»
Οβίδιος καλλιεργεί και νέα ποιητικά είδη: πλαστή μυθολογική επιστολή ΗΡΩΙΔΕΣ/ καλλωπιστικό έπος/ «αιτιολογικό» εορτολόγιο/ ποίηση εξορίας/ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ: έπος με μυθικούς ήρωες που μεταμορφώνονται

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Τίτος Λίβιος: πεζογραφική απόδοση της ιστορικής διαδρομής της «αιώνιας πόλης» AB URBE CONDITA – έννοιες «mos maiorum» =τα ήθη των προγόνων μας, «pietas» =ευσέβεια, «virtus» =ανδρεία

Βιτρούβιος: για την αρχιτεκτονική

ΑΙΝΕΙΑΔΑ

